

GEWOON ANDERS

UITGAVE VAN DE LANDELIJKE VERENIGING CENTRAAL WONEN

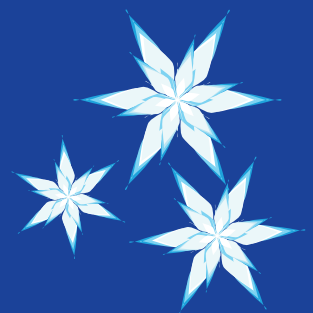
COLOFON	2
40 JAAR GELEDEN - DE MENSEN VAN HET EERSTE UUR	2
DE VOLGENDE GENERATIE	4
DE ZOON VAN ...	6
OPENING VERNIEUWDE REGENBOOG	7
CW HOUTWIJK BESTAAT 25 JAAR	8
COHOUSING IN DE VS	10
DE FEDERATIE GEMEENSCHAPPELIJK WONEN	14
COLUMN	15
GEHOORD GEZIEN GELEZEN	16
UIT EEN OUDE DOOS	17
OPROEPEN EN UITROEPEN	18
UITSLAG ENQUETE	19

EXTRA DIK NUMMER!!

2009
Jaargang 32, Nr 107
Losse Nummers 3,50

Colofon

“Gewoon Anders” is het blad van de
Landelijke Vereniging Centraal Wonen
(LVCW)

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht
06-13015869
internet: www.lvcw.nl
mail: info@lvcw.nl

Prikbord: www.woongroep.net

Abonnementen

€10,- per jaar

Aangesloten groepen krijgen per 6 huis-
houdens 1 exemplaar van ieder nummer
ter verspreiding onder hun leden.

Opzegging vóór 1 oktober.

Losse nummers
€ 3,50 excl. porto

Redactieadres

Oosterweg 2 C
1968 KN Heemskerk
E-mail: heleentoet@xs4all

Redactie

Anna Dijkhuis, Annemarie Kooij
Flip Krabbendam, Heleen Toet

Column

Esther van Gog

Layout

Esther Kwakernaak

Auteursrechten

Overname van artikelen en illustraties is
niet toegestaan zonder toestemming van
de redactie.

**Is er interessant nieuws uit uw project,
schrijf ons dan.**

Wie schrijft, die blijft.

Jij kan het ook!

Foto voorpagina

Cohousing in de VS

Druk

Pasklaar, Sittard
ISSN: 0166-4336

40 JAAR GELEDEN – D

Dit jaar is het veertig jaar geleden dat Lies van den Donk – Dooremaal, een Nijmeegse vrouw met vier kleine kinderen, een oproep in De Nieuwe Linie deed:

Wie ontwerpt een wooneenheid met een centrale keuken en een eetzaal, een centrale wasserij, een kinderkresj, studieruimte, gemeenschappelijk te gebruiken logeerkamers en daaromheen of daarboven eigen kleine wooneenheden voor elk gezin?

De hoofdredacteur zette Centraal Wonen boven deze oproep en zo is het toen begonnen!

In Gewoon Anders 105 hebben wij beschreven hoe het toen verder ging, wat de reacties op deze oproep waren, en hoe de maatschappij er toen uitzag. Een tijd van verandering eind jaren zestig:

- Het gezin als hoeksteen stond ter discussie
- De vrouwenbeweging ging een belangrijke rol spelen
- Er kwamen andere opvattingen over de rol van de (huis)vrouw

Het alternatief voor het ‘enge’ gezinsleven maakte het vrouwen makkelijker om buitenshuis te werken.

Wij schreven in GA 105 ook over ons bezoek aan Lies van Dooremaal, die nu in een mooi appartement met prachtig uitzicht in Almere woont, over de hartelijke ontvangst en over het Centraal Wonen-archief.

Als vervolg hebben wij een paar ‘grondleggers’, de mensen van veertig jaar geleden, enige vragen voorgelegd, over wat er van de plannen van toen terecht is gekomen en hoe zij Centraal Wonen zien in deze tijd.

Van de benaderde ‘pioniers’ heeft een gezin met twee andere “een grote Twentse boerderij gekocht om zelf te gaan verbouwen en te gaan wonen. De gedachten erachter waren wel die van CW, de meer praktische, om de beurt koken, beurtelings op de kinderen passen, alle 6 werkten we, de vrouwen part-time, voor de mannen was dat toen nog bijna onmogelijk. We vonden het ook belangrijk dat de kinderen meer mensen dan alleen de eigen ouders intensief meemaakten, hadden ook ideeën over zuiniger met energie omgaan, samen allerlei grotere apparatuur aanschaffen, onze eigen groenten verbouwen e.d. Jarenlang ben ik geabonneerd geweest op het tijdschrift De Kleine Aarde uit Boxtel. Helaas viel een gezin al heel snel af voor het project, ze hebben nooit op de boerderij gewoond. Wij trokken er op een gegeven moment in, er waren twee redelijk bewoonbare wooneenheden, en zijn aan het verbouwen gegaan. Dat was heel veel werk. Vier jaar lang heel veel avonden, weekends, vakanties, bouwen., timmeren, metselen, schilderen. Naast het werk en twee drukke gezinnen teveel van het goede. We bleven wel voor elkaar koken en pasten op de kinderen, toen we begonnen waren zij respectievelijk 1, 2, 3, 4, 5 en 6 jaar oud, maar verder kwam er van samendoen al vrij snel niet zo veel. Achteraf bezien was het te veel werk voor te weinig mensen.”

[R + TP-dJ]

Een andere grondlegger:

“Voor mijzelf is het er niet van gekomen om daadwerkelijk centraal te wonen. Wel vind ik het heel bijzonder dat mijn oudste dochter in een collectief woont, in Purmerend. Op die manier kan ik ook ervaren wat ooit mijn droom is geweest. Twee andere dochters zijn bezig met een project in Driebergen, dus het bloed kruipt”

[TC]

DE MENSEN VAN HET EERSTE UUR

Hoe zien zij Centraal Wonen nu?

In deze tijd van individualisme, van zogenaamde dikke ikken, duiventil- mensen die hun woning in- en uitvliegen, in een wereld die meer en meer beheerst wordt door het spel en door de virtuele wereld van internet? Maar ook in deze tijd van de Transitie –dorpen en - steden, die aan duurzaamheid, kleinschaligheid op regionaal niveau werken. Wat kan CW betekenen?

“Ik ben er van overtuigd dat gezamenlijke woonvormen meer dan ooit de toekomst hebben, zelfs misschien voor ‘buitenlandse Nederlanders’ omdat die van huis uit veel meer gericht zijn op de wij-cultuur. Ook voor ouderen zie je deze manier van wonen steeds meer vorm krijgen alhoewel ik de visie van Centraal Wonen, om juist een gevarieerde leeftijdsopbouw na te streven, veel aantrekkelijker vind. Bovendien zal er zeker onder toekomstige bewoners behoefte zijn om hun ouders bij hen in de buurt te hebben om een deel van de zorg op zich te nemen. Met aanvullende zorg van buiten zou dat zeker een mogelijkheid kunnen zijn. Duurzaam bouwen kan daarin meegenomen worden, juist ook omdat dat nu zo in de belangstelling staat. Centraal Wonen kan op gemeentelijk niveau een versnelling teweeg brengen. Bij onze dochters maak ik het nu mee dat centraal wonen meer dan levend is. Als ik zo mijn gedachten laat gaan word ik weer helemaal enthousiast. Ik ben benieuwd of het er van komt de “oude getrouwen” toch nog eens bij elkaar te brengen. “

[TC]

Op het gebied van duurzaamheid: “mogelijk een voorbeeldfunctie zoals bv. bij CW-Driebergen (= ecologisch, red.) in aanbouw.”

[MvdV]

“Ik vond de vragen ook nogal “groot” . Het lijkt of CW een taak zou moeten hebben in onze maatschappij. Misschien zou dat ook kunnen, maar ik denk dat gewoon samen leven op een goede manier al veel energie kost.”

[TC]

“Ik vind het heel interessant dat het gelukt is echte CWprojecten van de grond te krijgen. 40 jaar geleden leek het een beetje een utopie. In elk geval weet ik dat het enorm veel werk vroeg om gemeentes, architecten, woningbouwverenigingen te interesseren.”

[R + TP-dJ]

Helaas moet de redactie constateren dat het wat betreft het vele werk wat het kost om een nieuw project van gemeenschappelijk wonen van de grond te krijgen, niet veel veranderd is. Er is nog steeds naast het vele werk ook veel geduld en uithoudingsvermogen nodig om het te realiseren. Maar gelukkig hebben we ook de tijd mee en lukt het steeds meer mensen om een project op te bouwen.

Met dank aan de grondleggers Tilly Cornelis, Lies van Dooremaal, Rieneke (en Toon) Ploegmakers – de Jonge en Martin van der Valk.

HT

DE VOLGENDE GENERATIE

Gewoon Anders sprak met twee van de drie dochters van Martin van der Valk en Tilly Cornelis, twee 'grondleggers' die vanaf het eerste begin deel uitmaakten van de groep die zich had gevormd naar aanleiding van de advertentie van Lies van Dooremaal, de groep die zich inspande om het idee om te zetten in een concreet Centraal Wonen project.

Tilly Cornelis en familie in de ecologische tuin

GA: Hoe keken jullie ertegenaan, dat jullie ouders zo met Centraal Wonen bezig waren?

Katja (41): Ik was toen een paar jaar oud, dat is aan me voorbijgegaan, maar ik heb het gedachtegoed/ ideaal wel meegekregen.

Julia (43): Hetzelfde geldt voor mij, ik ben wel iets ouder, maar het enige dat ik me herinner is dat we regelmatig ergens ondergebracht werden. Wat heel spannend was.

GA: Nu gaan jullie ook wonen in een project met gemeenschappelijke voorzieningen, een project waar Katja initiatiefneemster van is en jarenlange voorzitter van was. Hebben jullie misschien toch iets meegekregen van waar jullie ouders mee bezig waren...

Julia: We zijn uiteindelijk niet met onze ouders in een Centraal Wonen project gaan wonen, maar we zijn wel opgegroeid in een woonbuurtje in Zoetermeer waar we veilig konden spelen en daar stonden de achterdeuren altijd open. Mijn moeder heeft dat gestimuleerd, en al had ze zelf het idee dat het niet gelukt was, ik denk dat de sfeer daar toch opener was dan gemiddeld. Dus ik denk dat we op die manier inderdaad iets van de ideeën hebben meegekregen.

Katja: Dat geldt voor mij ook. Waarschijnlijk ben ik daardoor ook actief geworden, hier in Driebergen, voor ons eigen project. En daarnaast begeleid ik op het moment ook vijf sociale eco-woonprojecten in wording. Het is m'n werk geworden. En dan hebben we het nog niet gehad over onze oudste zus, Saskia, zij woont al jaren in het woonkollektief in Purmerend.

GA: Jullie zijn letterlijk 'de volgende generatie'. Kunnen jullie ook zeggen op welke manier groepswonen nu iets anders betekent dan vroeger?

Katja: Wat ik over vroeger hoorde, dat men alle inkomens in één pot wilde doen, dat kom je nu niet meer tegen. Project-

ten zijn ook niet meer zo politiek gekleurd, al zie je nog wel een voorkeur voor progressieve partijen.

Julia: Maar het basisidee is nog hetzelfde, het gaat nog steeds om het sociale aspect: een gemeenschap die groter is dan het huishouden.

Katja: De nadruk ligt tegenwoordig wel meer op de privacy. In de plannen en ontwerpen van nu kom je geen binnengangen meer tegen, niet al die mogelijkheden en aanleidingen tot contact die je ziet bij de oudere projecten. Daarentegen zijn de gemeenschappelijke voorzieningen nu misschien wat functioneler bedoeld en worden ze voor concreter zaken gebruikt. Zo wil men bijvoorbeeld een gemeenschappelijke ruimte om te mediteren en te vergaderen, een wens die je relatief meer bij vrouwen tegenkomt, terwijl de mannen eerder denken aan een gemeenschappelijke klusruimte!

GA: Is het niet zo dat de nadruk tegenwoordig meer ligt op ecologische aspecten, en op spiritualiteit?

Katja: Nee, niet persé maar ik denk dat projecten tegenwoordig meer rond thema's zijn opgezet. Zo heb je projecten van 'earthships' of 'aardehuizen', projecten voor ouders met gehandicapte kinderen, projecten voor starters of senioren, of projecten waar het in de eerste plaats om duurzaamheid gaat. De deelnemers zijn daarnaast nog steeds erg bevlogen en hoor je in de wandelgangen ook de spirituele dimensie van het samen wonen benoemen.

Julia: In ons eigen project in Driebergen vinden we het belangrijk dat ouderen deel uitmaken van de groep. In Zoetermeer woonden we met allemaal jonge gezinnen, dat was veel te eenzijdig. En we hebben in Driebergen intussen een aantal mensen in onze groep die al dik gepensioneerd zijn. Dat lijkt me ook voor kinderen heel belangrijk: dat ze niet opgroeien in een wereld waar de jongheidscultus geldt, en waar iedereen op z'n eigen succes uit is.

GA: Zou jullie je willen wagen aan een toekomstvoorspelling? Waar gaat het heen met dit soort projecten? Of om het wat persoonlijker te maken, denken jullie dat je eigen kinderen zich ook met deze woonvorm zullen gaan bezighouden? En welke kant gaat het dan op?

Julia: Onze kinderen zijn neefjes en nichtjes voor elkaar en zij groeien op in hetzelfde project. Maar of dit iets zal betekenen voor wat zij in de toekomst zullen gaan doen, ik heb geen idee.

Katja: Ik hoop van harte dat iedere stad of dorp een dergelijk woonproject krijgt. Wat ik mooi vind is dat je in dergelijke woonprojecten als kind een kijkje buiten de cultuur van je eigen gezin krijgt. En daar kan je veel van opsteken, zo leer ik mijn kinderen dat als ze "vrede op aarde" wensen, we heel dichtbij kunnen starten, gewoon met aandacht je burens groeten of boodschappen doen voor een zieke buurman. Zij waarderen dat enorm, maar vinden het ook gewoon heel gezellig als we met een schaal pannekoeken naar ons maandelijkse café gaan en dan een gezellige groep mensen en een rijke tafel vol lekkers aantreffen!

GA: Dank jullie wel voor dit gesprek. Veel succes gewenst met het wonen in jullie project, als het zover is willen we graag nog een keer terugkomen om te horen hoe het jullie vergaat, en jullie kinderen, en niet te vergeten de ouderen.

Het hoogste punt van Zonnespreng.

De zoon van ...

De redactie heeft schriftelijk vragen voor Bart van den Donk, zoon van Lies van den Donk-Dooremaal, oprichter CW.

***Hoe keek jij als kind aan tegen de ideeën over CW van jouw moeder?
(Wat merkte je ervan, besprak je moeder het ook met jullie?)***

Ik kan me niet herinneren dat mijn moeder haar ideeën over centraal wonen met ons besprak. Wat ik me vooral kan herinneren is de leuke, gezellige logeer partijen op de diverse locaties. Met name Raalte is me bijgebleven. We sliepen met een grote groep mensen (kinderen en volwassenen van alle leeftijden) in een sporthal of zoiets. We werden 's ochtend verrast door het oefenen van de plaatselijke blaaskapel. Ook de wandelingen in de omgeving waren erg leuk. Ik kan me nog een zelig verhaal met een goed einde herinneren. Vrienden van mijn ouders hebben daar toen een jonge herdershond, die was vastgebonden met ijzerdraad, meegenomen. Het werd hun 2de hond en hij kreeg de naam "Roe" omdat hun eerste hond "Kanga" heette. Wij vonden het als kinderen fantastisch om zoveel leuke en spannende dingen mee te maken. Vooral het samen spelen was voor ons het leukste.

Hebben je vriendjes en klasgenoten ook iets van CW ideeën gemerkt en hoe keken zij er tegen aan?

Het leefde voor mij niet zo. Op de lagere school heb ik het er bij mijn weten nooit over gehad (ik had zeker een 10 gekregen als ik het als onderwerp voor een spreekbeurt had gebruikt ;-)). Later heb ik het wel regelmatig met mensen besproken en erover verteld. Ik ben er altijd trots op geweest en gebleven dat het idee van mijn moeder kwam.

Je bent nu zelf CW'er:

**** wat vind je terug van de oorspronkelijke ideeën?
(Wat is gebleven, wat is anders geworden?)***

Gelukkig is het commune idee een beetje naar de achtergrond verdwenen. Dat gaf een heel verkeerd beeld vanaf de buitenkant. Mensen van buitenaf spraken som van "een kippenhok met hanen" in de zin dat iedereen het wel met iedereen zou doen. Ik heb dat als een "wishfull thinking" idee beleefd, dat absoluut niets met de werkelijkheid te maken heeft. Dat spreekt niet tegen dat mensen elkaar leren kennen en op die manier een paar vormen binnen een CW project. Ik ben daar zelf een voorbeeld van. Ik heb mijn huidige vrouw leren kennen in het huidige CW-project "Woonvorm van de Toekomst" (WvdT) te Amersfoort. Het idee dat je allemaal kunt bijdragen aan elkaars geluk is hier helemaal van toepassing.

**** wat vind je nu de positieve kanten van wonen in een CW project?
(Waarom je kiest voor CW)***

Mensen zullen hier niet dagenlang dood (of zwaargewond) in hun eigen woning blijven liggen. Soms is een beperkte sociale controle, zeker voor alleen(st/g)aande, zo gek nog niet. Daarnaast kan iedereen zich uitleven waar die goed in is. Voor een en ander iets mogen betekenen schept ook levensvreugde. Praktisch is het hier ook goed geregeld. We hebben een centrale wasruimte met 7 wasmachines en 1 gasdroger(groene energie(!)). Deze draaien stuk voor stuk bijna 8 uur per dag. Prettig als je meerdere wasjes wil draaien (0, 30, 40 en 60 graden tegelijk). Het komt zelden voor dat je geen was kunt draaien. Ook als er een stuk is heb je geen direct probleem (voor reparatie hebben we een vast bedrijf dat ook 2 keer per jaar een servicebeurt geeft). De kosten blijven op deze manier erg laag. En door het regelmatige gebruik gaan de machines relatief lang mee. Het is, voor mij persoonlijk, prettig om zoveel mensen om je heen bij naam te kennen. Met al hun nukken en specialiteiten. Zij durven mij te vragen om hulp en ik durf hen te vragen om hulp. Het sociale karakter speelt voor mij een grote rol. Het blijft wel belangrijk om je eigen grenzen te bewaren. Maar als we dan weer eens een feest of een sportdag of een klussendag hebben dan is het ook erg gezellig en hebben we veel waardering voor wat ieder zoal doet. Vooral de koks die het middagmaal verzorgen worden dan even in het zonnetje gezet.

Wat is volgens jou de betekenis van gemeenschappelijk wonen voor de samenleving/het wonen van nu?

Zeker op het moment dat we allemaal de broekriem moeten aanhalen krijg ik het gevoel dat we niet zonder onze medemens kunnen. Samenbundelen van inventiviteit, kwaliteit en kennis kan een crisis die nu voor de deur staat helpen te overleven. Als groep sta je altijd sterker in de schoenen dan als individu. Binnen een centraal wonen wordt het niet geaccepteerd dat je veeteert op de ander. Niet voor onbeperkte tijd. Ieder mens kan iets bijdrage, als je maar wordt uitgedaagd.

Sluit het aan op leefstijlen van de huidige (verschillende soorten) mensen?

Er zal altijd een groep mensen zijn waarvoor CW de ideale woonvorm is in al haar varianten. Basis blijft respect voor de medemens en waardering voor wat eenieder doet voor een ander of voor mij. Iets terug doen omdat je het leuk vindt en niet vanuit een verplichting maakt een mens gelukkig. En dat merk ik dagelijks. Het is niet beperkt tot een bepaalde levensstijl, samenstelling van gezin, ouderen, jongeren, of op welke manier dan ook. Vrijheid, gelijkheid en broederschap (naar de franse vlag). Daar gaat het om.

Hoe?

Iedereen kan een bijdrage geven aan "de maatschappij/samenleving". Of je nu jong bent of oud, valide of invalide, moslim of katholiek, jezuït of protestant, lesbisch of hetero, het gaat erom dat we elkaar de ruimte gunnen om te leven. Een samenleving

die elkaar geborgenheid geeft en daar zorg voor draagt. Ieder mens heeft recht op geluk. Streef naar het geluk van elkaar en je wordt zelf een gelukkig mens. Aanvaarden van de waardering, in de vorm van een simpel compliment, door de medemens is soms nog moeilijker dan een compliment maken.

*En de toekomst: Wat zijn nieuwe mogelijkheden voor CW,
hoe zal het 21e eeuwse gemeenschappelijk wonen eruit (gaan) zien?*

Ik heb zelf meegedaan aan het vormgeven van centraal wonen in 2025. Dan merk je dat we allemaal een ander beeld hebben van onze toekomst. Allemaal even goede ideeën, waarvan geen enkele vanzelfsprekend. Vliegende huizen, virtueel werken met elkaar, tot Star Trek achtige ideeën. Ze geven ons de vrijheid om verder te denken. Om in goed engels te spreken “Beyond de Future” (voorbij de toekomst). Zelf heb ik nog steeds de wens om een woning te bouwen die niet vierkant maar 6-hoekig is waarbij de kruispunten alleen nog uit 3-sprongen bestaan. Naar mijn idee veiliger, zuiniger en ruimtelijker. Ik ben tot op heden nog niemand tegengekomen die hetzelfde idee had. Het is misschien wel het “beste” idee van Nederland.

OPENING VERNIEUWDE REGENBOOG

In Alkmaar Noord ligt een Centraal Wonen complex, genaamd de Regenboog. De Regenboog bestaat uit 40 wooneenheden. Het is een bijzondere woonvorm, waar elk huishouden zelfstandig leeft. Als je wilt kun je een aantal activiteiten samen doen. Zo wordt er wekelijks samen gegeten, zorg je voor je burens bij ziekte, of ondernemen mensen samen sport- of culturele activiteiten. Het complex is in 1985 gebouwd in het toen nog lege Alkmaar Noord. Het bestaat dus al bijna 25 jaar.

Problemen

De laatste jaren, om precies te zijn vanaf de zomer 2003, hadden bewoners last van verschillende groepen hangjongeren. Sommige groepen verbleven gewoon een tijdje op het speelplein bij het complex, andere groepen veroorzaakten overlast voor de bewoners door lawaai te maken 's avonds en 's nachts, vernielingen aan te richten aan het tuinmeubilair, rotzooi achter te laten en postbussen te slopen. Er werd zelfs gedeald.

Vanuit bewoners werd er ook te weinig aan het onderhoud gedaan van de leefomgeving. Tuinen werden niet door ieder goed bijgehouden. Kortom de straat verloederde enigszins. Enkele bewoners en bestuursleden van de Vereniging de Regenboog hebben begin 2004 contact gezocht met de wijkagent en de wijkmeester van Daalmeer. Dat heeft als resultaat dat de jongerenwerker contact zoekt met de groepen en hen wijst op andere mogelijkheden om elkaar te zien, zoals het jongeren centrum vlakbij en een “officiële” hangplek in de buurt. De politie neemt de straat op in haar avondrondes. Toch blijft het speelpleintje in de straat een geliefde hangplek.

Uiteindelijk, na weer klachten van de bewoners, neemt de Woningcorporatie Woonwaard, de verhuurder van het complex, initiatief in 2006 om te kijken wat aan de problemen gedaan kan worden. Er wordt met een aantal bestuursleden van de woongroep gekeken wat er veranderd kan worden in de woonomgeving. De bedoeling is om de straat weer een beter aanzien te geven en het woongenot te verhogen. Gelijk wordt gekeken hoe de straat en het plein minder aantrekkelijk/toegankelijk gemaakt kan worden voor ongenode bezoekers.

Herinrichting

Begin 2007 vindt er overleg plaats tussen bewoners, de woningcorporatie, wijkmeester, wijkagent en vanuit de gemeente met de beheerders groen en grijs. Er wordt een plan van aanpak gemaakt. Woonwaard nodigt een

landschapsarchitecte uit om samen met de bewoners een andere inrichting van de straat te maken. Na een aantal inspraakrondes is het plan voor de herinrichting klaar. In het najaar van 2008 wordt er gestart met de uitvoering. Onderdeel van het plan is dat bewoners meehelpen met de realisering. Er wordt begonnen met het leeghalen van oude hekken en begroeiing op het binnenterrein. Vervolgens wordt het plein opnieuw bestraat en komt er nieuw groen. Aan de ingangen tot het binnenterrein komen groene hagen en afsluitbare poorten. Aan de buitenkant van het wooncomplex wordt het aanzien ook aangepakt. Bewoners verwijderen de oude hekken en struiken van hun tuinen. Het WNK plaatst nieuwe tuinhekken met pergola's.

Eind voorjaar 2009 is de herinrichting klaar.

Uniek

Uniek aan het project is dat de drie betrokken partijen : gemeente Alkmaar, woningcorporatie Woonwaard en de bewoners van de Elzasstraat samen met de wijkmeester en de wijkagent tot een aanpak van de problemen zijn gekomen en hebben samengewerkt om tot een oplossing te komen. Voorwaarde voor realisering van het plan vanuit de gemeente en woningcorporatie was dat bewoners meehelpen met verwijdering van de oude begroeiing en tuinbegrenzings. En dat de bewoners zelf de nieuwe hekken, hagen en het groen onderhouden. Deze afspraken zijn vastgelegd in een Beheerovereenkomst tussen gemeente, Woonwaard en de bewonersvereniging van de Elzasstraat.

Er is een boekje gemaakt waarin het hele proces van de afgelopen 6 jaar is vastgelegd in tekst en beeldmateriaal.

Zaterdag 12 september heeft de officiële opening van de vernieuwde inrichting plaats. Op deze dag wordt door de drie gevonden partijen de Beheerovereenkomst getekend, het boekje wordt gepresenteerd en er vinden feestelijke activiteiten plaats zoals het plaatsen van een boompje en met de kinderen wordt een boomhut gemaakt. Vanuit de gemeente komt de wethouder naar de opening, Woonwaard vaardigt het hoofd bewonerszaken af en natuurlijk zijn de uitvoerders van het plan ook van de partij: het WNK, de landschapsarchitecte en de beheerders groen en grijs van de gemeente. De bewoners van de Elzasstraat zijn blij met de herinrichting en het grote woonplezier wat dit dagelijks biedt ! Zij zijn weer betrokken bij hun eigen straat en onderhouden die graag.

Persbericht geplaatst in Alkmaarse krant

CW Houtwijk bestaat 25 jaar

Ter ere van het 25 jarig bestaan van CW Houtwijk werd mij gevraagd namens de LVCW een liefst korte bijdrage aan de officiële opening te leveren. Van tevoren kreeg ik de brochure van het 10 jarig lustrum toegestuurd. En er was een gesprek met de 'lustrumwerkgroep'. Best veel informatie vooraf dus. Dat de Houtwijk CW-ers en CW-sters heel wat hebben meegemaakt werd wel duidelijk. Veel staat in de brochure. En over de recente ontwikkelingen in Houtwijk deed de "projectwerkster", die het startschot gaf voor het officiële feest op zaterdag 19 september een boekje open: "Wat je als werkster wel

niet meemaakt in een CW project!". Na deze vrolijke opening leek mijn bijdrage wat aan de serieuze kant. De kinderen, die met plezier en instemming naar de vorige spreekster hadden geluisterd, verlieten dan ook al snel hun stoeltjes en zochten hun heil elders. Bij de versierde cakejes bijvoorbeeld. Het ging dan ook over serieuze, typische gemeenschappelijk wonen zaken, zoals: hoe ga je met elkaar om en hoe (on)misbaar zijn afspraken en regels als je samen woont? Het was zeer herkenbaar,

dat zeiden verschillende bewoners na afloop. En of ik het op wilde schrijven.

Ontwikkelen, en dan: wonen

Want hoe is het eigenlijk om Centraal te wonen? Hoe zit het met de woonpraktijk? Want dat is echt wat anders dan een CW project ontwikkelen! Tijdens de kortere of meestal langere initiatieffase denken veel mensen: als het CW project er maar staat! En al of niet uitgesproken: dan gaat de rest vanzelf. Die rest is nou net waar het bij Centraal wonen om gaat! En die rest is op een aantal punten en onverwacht moeilijker dan de initiatiefperiode, die ook al vaak niet mis is. Maar dan gaat het voor een belangrijk deel om concrete doelen en taakrelaties. Terwijl het Centraal wonen zelf staat of valt met de kwaliteit van het met elkaar omgaan, dus betrekkinggerichte relaties. Tijdens de initiatief fase kun je als groep van die fijne, duidelijke mijlpalen bereiken: een gemeentelijke toezegging, een locatie, een bouwheer, een architect en, iets minder, maar toch ook tastbaar, een programma van eisen. Met als klapstuk het gebouw. Als het er maar staat!

Start

Hoe kun je een goed voorbereide start maken met het echte Centraal wonen, het samen dingen doen, het samen verantwoordelijk zijn voor een tuin, een bar, een gemeenschappelijk huiskamer? Met het aangaan en onderhouden van relaties met de verhuurder, met de buurt. En, niet te vergeten, met het vinden en in de groep opnemen van nieuwe medebewoners?

Daar heb je afspraken en regels bij nodig. En dat willen veel gemeenschappelijk woners liever niet. Of tenminste: zo min mogelijk! Eén van de kinderen zegt het duidelijk in de lustrumbrochure van 10 jaar

CW Houtwijk: "Ik vind alle regels achterlijk". Een benadering die op veel bijval kan rekenen. Maar "het is toch wel fijn als mensen zich een beetje aan de afspraken houden, vooral als het over schoonmaken gaat" zegt één van de bewoonsters in dezelfde brochure. Een van de organisatoren van het lustrum heeft ook nu weer gemerkt "dat mensen liever versieren dan schilderen en dat ze liever schilderen dan schoonmaken!" Algemene herkenning en hilariteit. En dan gaat het nog alleen maar over regels. Het S- woord is niet uitgesproken.

Sancties

Een leuk CW quiz vraagje zou kunnen zijn: waarvoor staat de S in het S- woord? Vrijwel overal waar gemeenschappelijk woners bij elkaar zijn wordt dan "sancties" geroepen! Een tricky term in gemeenschappelijk wonen land. Kan dat wel, sancties in een Centraal wonen project? En hoe onderhoud je die op een relaxte manier? (In plaats van aan 'sanctie' denken sommigen aan de S van 'spookbewoner'. Afwezigheid van regels en sancties kan de relaties in een CW project onder druk zetten. Hetzelfde geldt voor de aanwezigheid van zgn. spookbewoners: mensen die niet meer meedoen en zich aan elke vorm van gemeenschappelijkheid onttrekken.)

Trampoline

Ervaringen met bijna 40 jaar Centraal wonen in de praktijk hebben de meeste ervaren gemeenschappelijk woners ervan overtuigd, dat het niet alleen kán, regels en sancties, maar dat ze ook onmisbaar zijn. Een actueel voorbeeld: heel wat CW projecten schaffen na 'veel vijven en zessen' een trampoline aan. Al gauw blijkt dat daar afspraken bij nodig zijn, want trampoline springen gaat gepaard

met veel plezier én met veel geluid. Dus afspraken maken over tijden en aantallen: van hoe laat tot hoe laat mag het en met z'n hoeveel tegelijk? Voor de kinderen is het altijd te kort, voor de volwassenen al gauw te lang. De kinderen springen graag met meer (dan volgens de fabrikant van de trampoline verantwoord is) en de volwassenen proberen dat enigszins in de gaten te houden. Afspraken dus. En sancties?

Er is dan ook steeds meer belangstelling voor 'commitment verklaringen', ook in Centraal wonen projecten. Daarin staat globaal omschreven wat CW-ers en CW-sters van elkaar en van nieuwe bewoners verwachten en waar bewoners zich akkoord mee verklaren! Op zo'n manier probeer je veilig te stellen dat bewoners, nieuwe en oude lichten, een bijdrage leveren aan de gemeenschappelijkheid. Met evenwicht tussen commitment aan het geheel enerzijds en vrijheid om jezelf te zijn anderzijds. En dan is er nog zo veel meer waar CW-ers en CW-sters mee te maken krijgen: Wat voor soort relatie wil je met de buurt, wat doe je daar aan? Hoe kom je aan een 'dwarsdoorsnede van de (regionale) bevolking' naar leeftijd, gezinnsamenstelling, maar nu ook in culturele variatie? Vragen die in elk project spelen.

De avond voorafgaand aan het grote feest is er een reünie geweest, waar heel veel voormalige bewoners naartoe zijn gekomen. Ook de architect van CW Houtwijk, Andries van Wijngaarden, was aanwezig. Voor ex-bewoners voelde het "net alsof we thuis komen."

Een groter compliment voor Centraal Wonen Houtwijk, maar ook voor Centraal Wonen in het algemeen kan ik niet bedenken.

AD

COHOUSING

Van 21 t/m 23 juni is in Seattle de eerste International Cohousing Summit gehouden. Dit als onderdeel van de jaarlijks voor de VS georganiseerde National Cohousing Conference een paar dagen later.

Vanuit Nederland nam ik deel aan de Summit en de Conference. Op de Summit waren er vertegenwoordigers uit Australië, België, Engeland, Frankrijk, Canada, Japan en natuurlijk de Verenigde Staten zelf.

Ik heb daar iets verteld over centraal wonen en groepswonen van ouderen in Nederland. James, een van oorsprong schotse cw-genoot, had van te voren mijn engelse tekst in echt engels omgezet, me aanwijzingen voor de presentatie zelf gegeven en de tekst voor me ingelezen, zodat ik onderweg naar Seattle nog een paar keer naar een goede engelse uitspraak kon luisteren.

Dat er in Nederland zoveel woongemeenschappen zijn (300 waar we weet van hebben, maar er zijn er veel meer die cohousing- oftewel centraal-wonen-achtig zijn) en dat er zeker wel 10.000 'intentional communities' zijn maakte indruk. (In de Verenigde Staten wordt het aantal cohousing communities op 130 à 150 geschat).

G IN DE VS

The Book

De Deen Jan Gudmand Hoyer, die midden jaren zestig het eerste centraal wonen project heeft ontworpen en daarna nog 37, vertelde uitgebreid (en wat moeilijk verstaanbaar) over zijn eerste ontwerpen. Daarnaast waren er presentaties over de cohousing-situatie in Canada, de VS en Groot Britannië. O.a. van de schrijvers van het boek 'Cohousing', twee architecten die in de jaren tachtig een studie-reis in Denemarken hebben gemaakt (en een beetje in de rest van west-Europa) en dat te boek hebben gesteld. Verschillende mensen op de summit noemden dit boek hun cohousing-bijbel ("the book"), maar ik geloof dat het boek in Nederland nauwelijks bekend is.

De Summit ('hoogtepunt') was heel boeiend om mee te maken. Zo'n 25 idealistische, maar ook erg cohousing-actieve mensen uit 'de hele wereld' bij elkaar. Allemaal mensen die op een of meerdere manieren sterk bij cohousing betrokken zijn. Als architect, schrijver, actief in een landelijke organisatie en veelal ook als bewoner.

Voor mij en enkele anderen was het wel wat lastig dat driekwart van de mensen uit engelstalige landen komt. Ik heb een paar keer gevraagd of er wat langzamer kon worden gesproken, met minder bijzinnen en minder ingebouwde grappen. Dat hielp soms weer even.

Op de drie dagen tussen de summit en de conference waren er bus-toeren naar een aantal cohousing communities in de omgeving. Maar dat was me te duur om aan mee te doen. Daarbij bezocht ik liever op mijn eigen houtje een paar projecten. In plaats daarvan heb ik enkele lange gesprekken, al of niet wandelend, met enkele mensen gehad. En op een geleende fiets in noord-Seattle een mooie en stevige (Seattle ligt gedeeltelijk op heuvels) fietstocht gemaakt.

Op de jaarlijkse nationale cohousing Conference kwamen zo'n 300 mensen af. Ook daar weer veel workshops, waar ik voor half geld (dat wel) aan mee mocht doen. Een beetje vergelijkbaar met het thema-gedeelte op de LVCW bijeenkomsten, behalve dat er niet een maar een heleboel thema's waren, verdeeld over anderhalve dag. Ik heb onder andere aan het thema 'ouderschap in cohousing' meegedaan.

Songaia

Door een paar cohousing communities in de buurt van Seattle werd ik uitgenodigd om na de conferentie op bezoek te komen. Ik kon meerijden naar Songaia, zo'n 25 km ten noorden van Seattle. In Songaia ('song van de levende aarde'), waar ik vier nachten heb doorgebracht, wonen ongeveer 30 mensen (kinderen en volwassenen). Het is een ruim opgezet project, met mooie, meest houten huizen, veel groen, een moestuin en een klein bos.

De directe omgeving was minder: veel (nieuwe) snelwegen en kantoren en een oninteressant stadje (Bothell). Erg amerikaans leek me: maar wat weet ik, dit was mijn eerste bezoek aan de VS.

In Songaia heb ik in de tuin geholpen, een paar keer meegegeten (en gezongen!), geholpen met koken en een vergadering van een nieuw op te richten cohousing community bijgewoond.

Tijdens de summit en conference en daarna viel me op dat er vooral overeenkomsten zijn tussen cohousing in Nederland, de Europese landen, maar ook noord-Amerika en Australië. In Songaia liet ik de in 2007 door Matthieu Lietaert gemaakte DVD over cohousing in Europa zien en dat gaf bij de mensen van Songaia veel herkenning. (Dezelfde DVD die de LVCW vorig jaar aan alle lid-cw-projecten kado heeft gedaan.)

Eén duidelijk verschil is er echter wel: In Nederland wordt veelal door woningcoöperaties gebouwd, huurwoningen dus, veelal sociale woningbouw. In de VS, Canada en Australië en deels ook in Groot Britannië gaat het bijna uitsluitend om koophuizen. Nadeel van dat laatste is dat je een redelijk inkomen moet hebben. Voordel is dat toekomstige bewoners deze stap veelal nog overwogener nemen dan hier.

Waar Nederland uniek in lijkt te zijn is de opdeling in klusters. Dat dat ergens anders niet of nauwelijks voorkomt, is, vermoed ik, omdat vooral het Deense model als voorbeeld is genomen (wellicht door het genoemde boek) en niet het nederlandse. Dat Nederland, naast Denemarken, de bakermat van cohousing is, weet men meestal wel. Er is ook wel een engelstalig boek, waar veel cw projecten in Nederland besproken worden ('Collaborative Housing' van Dorit Fromm), maar dat lijkt veel minder bekend dan 'the book'.

Ondanks dat het in de VS meestal om koopwoningen gaat, waar dus veel geld omgaat, is er ook in de VS niet veel geld omhanden voor de landelijke organisatie, zodat ook hier het meeste werk door vrijwilligers wordt gedaan.

Wel zag ik dat de landelijk organisatie (behoorlijk) meer durft te vragen voor de activiteiten die ze organiseert, wat de organisatie natuurlijk ten goede komt. Wellicht zijn wij te bang dat we oneerlijk zijn als we 'iets over houden'.

Rose wind

Vanuit Songaia ben ik met een lift van een Songaia bewoner, de ferry en twee bussen naar Port Townsend op een van de Peninsula (schiereilanden) ten westen van Seattle gegaan, op uitnodiging van mensen van RoseWind cohousing en Port Townsend Ecovillage (die prakties tegen elkaar aan liggen).

Op mijn logeeradres in RoseWind werd ik wakker met alleen vogelgeluiden (en heel af en toe een auto): heerlijk. En met een prachtig uitzicht als toegift.

Een paar keer een kolibri voor het raam gezien en in de avondschemer een (wild) hert op het gemeenschappelijke veld tot op 5 meter benaderd. Die lopen hier vaak rond, hoorde ik!

Ook hier heb ik in de tuin gewerkt. En de - uit Nederland afkomstige - imker van de Ecovillage met zijn bijen geholpen. Wel speciaal om een honingraad vast te houden terwijl er een paar duizend bijen rond je (goed beschermde) hoofd zoemen.

In de Ecovillage mocht ik ook de vergadering bijwonen, welke op een sociocratische lijkende manier werd gehouden. Na de vergadering heb ik ook daar de Europese cohousing DVD getoond. Wat dezelfde herkenkende geluiden opleverde.

Port Townsend zelf is een mooie kleine stad aan het water. Vrij 'liberal' is me verteld. In ieder geval hebben ze een groot terrein - dat in de tweede wereld oorlog een legerkamp tegen de Jappen was - behouden als festival terrein, waar jaarlijks verschillende grote festivals worden gehouden. Waaronder een beroemd fiddle festival, waar ik ook nog een paar uur heb doorgebracht en van heb genoten.

Rechtsvormen

In de VS gebruiken ze verschillende rechtsvormen om een cohousing community op te zetten. Een daarvan is de commendatory, een rechtsvorm die wordt gebruikt als er bij kopen sprake is van gemeenschappelijk eigendom, zoals ook bij koopflats gebruikelijk is. Nadeel van deze rechtsvorm - in de VS - is dat je je nieuwe gemeenschapbewoners niet mag kiezen. Als ik goed begrepen heb is dat in de wet vastgelegd om diskriminatie te voorkomen. Maar voor een community is het toch niet zo handig als je je nieuwe burens niet zelf mag kiezen. Over het algemeen gaat het wel goed zegt men, maar natuurlijk niet altijd. Maar ja, ook als je wel mag kiezen, gaat het niet altijd goed was het antwoord dat ik kreeg bij mijn vraagtekens hierover. En dat is natuurlijk waar.

In Port Townsend Ecovillage is men overigens aan het zoeken, bleek me op de vergadering, naar een manier om de village ook voor huurders toegankelijk te maken.

Na mijn bezoeken aan de communities heb ik nog wat rondgekeken in de Olympic Mountains, dat tussen Seattle en Port Townsend en de kust ligt. Op zijn amerikaans met de auto: een oude Volvo, geleend van een bewoonster van RoseWind. Ik ben in een museum van 'native americans' (de Makah) geweest en heb gewandeld op de Hurricane Ridge: hoog in de bergen met prachtige uitzichten en natuur.

Peter Bakker

P.S. Als je wilt nalezen of het wel klopt wat ik in de VS over centraal wonen in Nederland heb beweerd, zie www.lvcw.nl

DE FEDERATIE GEMEENSCHAPPELIJK WONEN

Er is nogal wat veranderd de laatste tijd bij de Federatie. Harry Jansen heeft afscheid genomen als voorzitter van de Federatie. Tot spijt van ons als medebestuurders van LVCW en LVGO! Hij was betrokken en betrouwbaar en heeft veel meer tijd in de Federatie gestoken dan waar hij op was voorbereid door ons! Een van de resultaten die in hoge mate dank zij hem zijn geboekt is het onderzoek naar Gemeenschappelijk Wonen op leeftijd. Dat is ook de titel van het onderzoeksrapport dat in samenwerking met het Verwey-Jonker instituut is uitgevoerd en eind 2008 bij het Kenniscafé van Aedes is gepresenteerd. Een mooi slotakkoord van vier jaar voorzitterschap. (Nog eens: bedankt Harry!)

Maar ook in 2009 zijn er belangrijke nieuwe dingen op gang gebracht. Een daarvan is de 'Open Gemeenschappelijk Wonen Dag', die dit jaar voor het eerst werd georganiseerd. Het is de bedoeling dat deze dag elk jaar in de derde week van mei wordt gehouden. Zoveel mogelijk Centraal Wonen, Groepswonen van Ouderen en andere gemeenschappelijk wonen projecten openen dan hun deur of poort voor allerlei soorten van geïnteresseerden. Zowel mensen die gewoon nieuwsgierig zijn als mensen die zelf wel gemeenschappelijk willen wonen. De dag was een succes. Vooral projecten die ook aandacht aan lokale berichtgeving hadden besteed en de door de FGW gemaakte posters hadden verspreid konden zich verheugen op (meer of minder) grote belangstelling. En soms konden zij nieuwe namen op de wachtlijst zetten.

Verder willen we als Federatie doorgaan met het organiseren van een 'starterdag' voor nieuwe initiatiefgroepen. Daar krijgen a.s. bewoners informatie die nuttig en nodig is bij het ontwikkelen van een nieuw project. Dat is immers nog altijd geen sinecure en een proces dat geduld vereist.

En we zijn hard op zoek naar een nieuwe, onafhankelijke voorzitter en hopelijk kunnen wij die het komende jaar vinden en feestelijk welkom heten.

Financiën

Dan wat minder goed nieuws: Hoewel er (Vogelaar) gelden beschikbaar waren voor initiatieven "met uitstraling naar de buurt" van Gemeenschappelijk Wonen projecten in zgn. krachtwijken ontvingen wij geen enkele reactie op de brief die voor de zomer via het Verwey-Jonker instituut naar alle CW en LVGO projecten is verstuurd. Het is blijkbaar niet echt duidelijk geworden dat goede ideeën van gemeenschappelijk (be)woners met steun van o.m. de SEV (Stichting Experimenten Volkshuisvesting) en het Verwey Jonker instituut (onderzoek) daadwerkelijk uitgevoerd zouden worden! Gemiste kans!?

Ook financieel staat de Federatie en niet al te goed voor. De subsidies voor het uitvoeren van het onderzoek zijn (nuttig) gebruikt. Het bedrag was overigens aanzienlijk minder dan noodzakelijk voor de uitvoering en rapportage. Bestuurders van de Federatie hebben daarom heel wat extra onderzoekswerk gedaan. Het gebrek aan financiële ruimte is ook een gevolg van de minder gunstige financiële situatie van de LVGO, die het jaarlijkse bedrag bestemd voor de Federatie wil verlagen. De LVCW zal de eigen bijdrage aan de Federatie zonodig daarop afstemmen. Weinig speelruimte dus. Het heel beperkte aantal betaalde uren voor administratieve ondersteuning hebben wij moeten stoppen. En Wim Kromwijk, tot begin dit jaar project coördinator van de FGW, is nu nog 'slechts' onbezoldigd actief als adviseur.

Activiteiten

Voor 2010 geldt: doorgaan met de Open Dag, de Starterdagen en nog veel meer. Belangrijke vragen die zich aandienen zijn:

Op wat voor manieren kunnen wij een bijdrage leveren aan relatief nieuwe vormen van gemeenschappelijk wonen? Voorbeelden zijn diverse Ecologische projecten, waar vanuit het beleid veel aandacht voor is. Soms zijn dat bewonere-initiatieven, zoals bijvoorbeeld Alminde en CW/ECOVILLA Amersfoort en sluit het aan bij basisuitgangspunten van de LVCW en de LVGO. Je kunt ook denken aan 'van bovenaf' geregisseerd groepswonen van bijvoorbeeld ouderen die kampen met eenzaamheid (zoals het 'Thuishuis') of (jonge) volwassenen met een (psychische) beperking, waarbij het wonen is losgekoppeld van de zorg of begeleiding (zoals 'De Latei' in Amsterdam).

Dat alles vereist discussie binnen het FGW bestuur en vooral ook met de achterban van LVCW en LVGO!

De grondleggers

Ieder gezamenlijk wonen project heeft natuurlijk ergens een oorsprong. Van oudsher vanuit praktische redenen of idealisme maar de laatste jaren ook vaak vanuit financieel voordeel. Vriendengroepen die gezamenlijk een oude boerderij opkopen laten opknappen en daar samen oud hopen te worden. Ouders van kinderen met een beperking in die mate dat zij niet zelfstandig kunnen wonen, huren of kopen met elkaar een pand en laten hun kinderen daar wonen met de nodige hulp. Zo waren ook de Wozoco's (woonzorgcomplexen), waar ouderen en jongeren samenwonen, even het EI van Columbus. Stop alle ouderen in een groot huis bij elkaar, koop zorg in of liever nog (en lekker goedkoop!), laat de jongere bewoners zorgen (mantel der liefde zorg!) voor de oudere medebewoners. Alleen blijken die jongeren daar niet echt genegen toe te zijn en ook nog andere bezigheden buitenshuis te hebben zodat zij het kunnen betalen om in het wozoco te kunnen wonen. Zo zijn veel wozoco's langzamerhand toch weer een soort aanleunwoningen geworden zonder gedeelde zorg voor elkaar en gebouw, weg idealisme.

Studentenhuizen lijken op Centraal Wonen. Hoe vaak wij niet potentiële nieuwe bewoners op gesprek krijgen die de hang naar die tijd als voornaamste reden noemen om in onze woongroep te willen wonen!!! Gezamenlijk eten, sociale contacten, het delen van apparaten en machines in en om het huis, tja die gezamenlijke zorg voor het gebouw is bij die centraal woonprojecten vaak ver te zoeken maar verder..... voor velen toch een soort persoonlijke grondslag waarom zij in een centraal wonenproject willen wonen.

De grondlegger van ons project woont er nog altijd. Over de oorsprong en de grondlegger(s) van ons project is al meerdere malen in GA geschreven dus dat zal ik hier niet weer doen maar wel vraag ik me regelmatig af of die grondlegger het, mocht hij het allemaal over kunnen doen, weer zou doen. Ongetwijfeld op een andere manier dat lijkt me logisch. Achteraf is het altijd makkelijk praten wat er allemaal veel beter had gekund. Maar dan nog... Zou hij het überhaupt weer doen? Je leven delen met anderen? Hij heeft in de loop der jaren zoveel mensen zien komen en gaan, nieuwe ideeën voor het project voorbij zien komen en soms ook tot uitvoering gebracht onder zijn bezielende leiding. Als hij terugkijkt, dat steeds maar weer moeten aanpassen aan wensen en behoeften van anderen, je kinderen opvoeden in een woongroep, altijd moeten delen, zou hij dat weer verkiezen? Leuk onderwerp voor een volgend overleg. Na afloop drinken we altijd gezellig een borreltje met elkaar en komen diverse onderwerpen ter sprake. Ik weet wat ik in ga brengen..... word je in je volgende leven weer de grondlegger van een woongroep? En waarom dan wel of niet?

Wordt vervolgd!
Hartelijke groeten
Esther

G EHOORD G EZIEN G ELEZEN

Het eerste aarden huis in Zwolle

In ZOZ 93 beschrijft Marta Resink van Omslag haar bezoek aan het eerste in Nederland gerealiseerde aarden huis, het theehuis in Zwolle. Een aarden huis of earthship is gebouwd met afvalmateriaal in combinatie met hout, baksteen en leem. Zonnepanelen en –collectoren voor de energieopwekking, regenwater wordt opgevangen en afvalwater gezuiverd. Het theehuis ligt half verscholen in een groene heuvel. In het gebouw zijn 800 autobanden, 6000 blikjes en 7000 flessen verwerkt. Een aarden huis is eenvoudig zelf te bouwen. In Zwolle werkten tientallen mensen mee, waaronder de bedenker van earthships, de Amerikaan Michael Reynolds. Hij realiseerde wereldwijd al honderden aarden huizen.

Ecologische bouwmarkt

Eco-Logisch heet de eerste ecologische standaard bouwmarkt in Nederland, in Amsterdam, die al meer dan een jaar bestaat en succesvol is. De oprichter, Rob Bos, is decorbouwer. Hij ondervond aan den lijve de behoefte aan milieu- maar vooral mensvriendelijke materialen. Het gebruik van steenwol als isolatiemateriaal veroorzaakt huidirritatie. Bij zijn zoektocht naar een vervanger vond hij Isovlas, isolatiemateriaal gemaakt van vlas. Bij zijn werk in de decorbouw moest hij twee weken wachten op een blik witte keim. In de monumentenzorg is dat een begrip. “Keimen” is zelfs een werkwoord geworden. Deze verf is in 1878 in Zwitserland ontwikkeld voor de huizen met schilderingen aan de buitengevel en ‘versteent’ als het ware met de ondergrond. Ook een superproduct voor beschimmelde muren www.eco-logisch.nl. De tweede vestiging komt in Almere. (De Kleine Aarde 146)

Strobouwers

Europese strobouwers zijn dit jaar in België bijeen geweest. Het programma bevatte workshops over bouwen met stro en pleisteren van strowanden, lezingen, demonstraties en excursies naar strobouw huizen.. De European StrawBale Association (EUSBA) is officieel opgericht. www.casacalida.be. (ZOZ 92)

De kracht van de lokale gemeenschap

Ook in De Kleine Aarde, magazine voor duurzaam leven, een uitgebreid artikel over Peak Oil en Transition Towns. Piekolie is het moment, bekeken op wereldschaal, dat de productie van olie niet langer aan de vraag kan voldoen. Onze levenswijze is afhankelijk van olie: transport, productie, energievoorziening, landbouw, industrie, gezondheidszorg. Alles wijst erop dat de piek van de oliecurve is bereikt. Op tal van plaatsen in de wereld praten mensen niet alleen over verandering maar maken er ook werk van. Ze blijven niet in het grote gelijk van de eigen groep of beweging steken. Ze stappen gewoon resoluut de andere kant op, in de richting van een nieuwe en leefbare toekomst. Transitie-steden en –dorpen zijn hier een goed voorbeeld van. Ook in ons land werkt de TT-beweging aan een leven dat weer steunt op de veerkracht van de lokale gemeenschap, op lokale voedselproductie, lokale energiebronnen, lokale handel, en wie weet: lokaal geld. (De Kleine Aarde 148)

Brood op de plank

Zo heet het bakkerscafé in de Nijmeegse wijk Bottendaal. Er wordt elke dag vers biologisch brood gebakken voor de buurt. Een combinatie van een bakkerij en een laagdrempelige ontmoetingsplek voor de buurt. Het brood wordt op ambachtelijke wijze in de sfeer van het oude bakkersvak gebakken in een open bakkerij. Dus met veel handwerk en vroeg opstaan. www.bakkerscafe.nl (ZOZ 92)

De Hobbitstee bestaat 40 jaar

En is de langst bestaande alternatieve leefgemeenschap in Nederland. Een plek met toekomst, kopt ZOZ 93, het blad van Omslag “In Amsterdam had je de provo’s en de kabouters; de hobbits trokken naar Drenthe”. Anno 2009 heeft de Hobbitstee slechts acht vaste bewoners, waaronder twee kinderen. Ze wonen verspreid over het terrein van 3.5 ha. Nieuw- en verbouw van sommige gebouwen is nodig. Men droomt over een nieuwe herberg-met-woonhuis, het liefst gebouwd van strobalen. Een andere wens is meer bewoners! Er zijn maandelijks meewerkweekends voor mensen van buiten. Actieve helpers zijn ook iedere woensdag welkom om mee te helpen in huis en tuin of bij specifieke klussen. www.leefgemeenschapdehobbitstee.nl.

Biologische kwarkverf

Het Belgisch bedrijf Bio Home heeft een kwarkverf ontwikkeld. Het verfpoeeder bestaat uit krijt, fijne witte klei en kiezelgoer (een zeer fijne afzetting, bestaande uit celwanden van kiezelwieren). Zelf kwark en water toevoegen. De bijgevoegde borax (in doseerzakjes) dient om de kwark in lijm om te zetten. De basis kwarkverf is wit. Niet-giftige poederpigmenten kunnen toegevoegd worden voor de kleur. www.biohome.nl of www.verfmolendekaat.net (ZOZ 93)

Meer over bouwmaterialen

In GA 106 schreven wij al over bouwen met stro en leem en over de eeuwenoude bouwwijze van de Egyptenaren met klei- of tichelstenen.. Deze kleistenen, meestal gemaakt van klei, stro en mest, gedroogd in de zon, worden ook in de bijbel genoemd.

Het Nederlandse architectenbureau 24H heeft in Thailand onlangs een ecologisch educatiecentrum van bamboe gebouwd. Bamboe is een grasoort die “verhout” en razendsnel groeit. Om de bamboe te buigen, voor de spanten, hebben zij ter plekke een stoommachine gebouwd. Bamboe is eenvoudig te verwerken, maar moet wel droog blijven. Dakbedekking van bamboeplaten moeten na 20 jaar vervangen worden. Met een andere organisatie is 24H bezig om bamboe te verpulveren en van de vezels supersterke balken te maken. In Nederland experi-

menteren zij met het maken van kozijnen.

Het architectenbureau werkt ook aan bamboeprojecten in Suriname, Vietnam en in het Caribisch gebied.

Van bamboe wordt ook parket gemaakt.

Niet alleen in de bouw experimenteert men met bamboe. Er zijn zelfs zijdezachte babyluiers van gemaakt, die ook nog wasbaar zijn! (De Kleine Aarde nummer 146).

HT

Het volgende artikel komt uit 'Welgemeent' het projectblad van CW de Wandelmeent in Hilversum.

Vit een oude doos.

Deze foto komt uit een doos bij mijn moeder, Elly Gort. Voor jullie, lezers van de Welgemeent, zal het meteen duidelijk zijn wat hier is verbeeld. De maquette klopt trouwens niet helemaal met de werkelijkheid.

De foto zal ongeveer in 1974 gemaakt zijn, een paar jaar voordat de Hilversumse Meent werd bebouwd. De mensen op de foto zijn van links naar rechts ikzelf, mijn broer Rob en José Jongmans. Rob is in 1978 overleden, José heeft tot zo'n 10 jaar geleden in Centraal Wonen gewoond. Ze woont nu in Bussum met haar man Rob, maar ze komt nog regelmatig in de Wandelmeent.

De maquette is in eerste instantie gemaakt voor een Centraal Wonen weekend. Ik

herinner me dat ik nog tot vrijdagavond laat blokjes heb staan zagen samen met Freek, mijn vader.

De maquette moest verschillende mogelijkheden voor het indelen van de straat tonen. Eerst werden de huisjes in twee rechte rijen geplaatst, toen in een grote cirkel en vervolgens verspringend langs twee kruisende straatjes, ongeveer zoals het geworden is. Toen moest er gestemd worden... ik vond het toen al niet echt fair om te kiezen tussen één best goede en twee erg slechte opties, maar ja, de lay-out van de straat was democratisch vastgesteld.

Het was voor de jonge architect van onze straat, Pieter Weeda, de eerste toetsing van zijn plan aan onze wensen. Het was ook zijn eerste zelfstandige opdracht, hij stond met trillende handen de maquette op te bouwen. In eerste instantie waren alle huizen nog gelijk, zeg maar 4-vlaks. De daken waren wel meteen rond, Pieter was daar helemaal gek van. In zijn eigen huis in het oude centrum van Rotterdam had hij soortgelijke rondingen gemaakt. Ik heb nog een maand of vijf bij hem in huis gewoond: ik maakte het schooljaar af in Rotterdam terwijl de rest van de familie al verhuisd was. Mijn broer was juist eerder verhuisd, hij woonde al een paar maanden bij Kees en Marjan, boven de groentewinkel in Hilversum, toen onze cluster werd opgeleverd.

Achteraf denk ik dat Pieter Weeda een flinke bijdrage aan het succes van CW heeft geleverd. De gedachte van een wandelstraat zonder voortuinen, met veel hoekjes, komt van hem. Ik vind het nog steeds een hele goede straat om in rond te lopen, een straat die echt past bij de manier waarop hij gebruikt wordt door CW. Wat wonderlijk trouwens dat de gemeente en de woningbouwvereniging onze opzet volledig hebben geaccepteerd, en de rest van de wijk er omheen hebben ontworpen.

De foto is gemaakt als persfoto, door André de Heus of Ineke Worrel, in hun huiskamer annex studio in Kerkelanden. Ook zij hebben nog een aantal jaren in de Meent gewoond. En de verschillen tussen de maquette en de werkelijkheid? Ik zie in elk geval dat de daken van het Luye Gat niet rond geworden zijn, en dat er op de maquette meer gemeenschappelijke ruimtes zijn dan nu in de straat. Als ik me goed herinner gaf de sauna een probleem. De architect heeft dat slinks opgelost door een extra schuur in te tekenen, die later is ingericht als sauna. Het is geen enkele ambtenaar opgevallen dat er 10 clusters en 11 schuren op de tekening stonden.

Bart de Vries

OPROEPEN EN UITROEPEN

Veel aandacht voor groepswonen

De laatste tijd lezen we steeds meer artikelen over gemeenschappelijk wonen. Zou dat de invloed van de publiciteit rond de Open Dag zijn? Toen is er landelijk vanuit de Federatie, regionaal en plaatselijk door de groepen, veel aandacht aan geschonken.

Zo heeft de Volkskrant op woensdag een bijlage (katern) genaamd Huis. Eind juli stond er een artikel over Solids in, over flexibilisering van de woningmarkt in Amsterdam. Solids is een nieuw huurconcept, waarbij huurders de ruimte zelf indelen en aan hun wensen aanpassen. Dit concept is gebaseerd op de ervaring met krakers, dat betrokken huurders goed voor hun huis zorgen. www.solids.nl

De NRC kopt in september “**Centraal Wonen voor een beter milieu en veel courgettes**” en “**Alternatieve woonvormen zijn goedkoper, energiezuiniger en milieuvriendelijker dan doorsnee gezins**”. Een halve pagina vol met foto, over de Vuurplaats in Heerhugowaard die 15 jaar bestaat.

Zelfs het ANBO magazine, van de bond van ouderen, heeft het in het september/oktober nummer over anders wonen. Over een familie die met vier generaties in een verbouwde boerderij woont. Over een echtpaar in een zogenaamde levensloopbestendige woning en over een woongroep van ‘senioren’ in Zeeland.

Jubileum LVGO

De Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen bestaat 25 jaar! In april 1984 wijdde de redactie van Gewoon Anders een themanummer aan de oprichting van de LVGO. Het artikel Na de Segeberg-film: Ouderen in Beweging begon zo:

“Er is een revolutie gaande onder de ouderen in Nederland. Zij accepteren het niet langer te worden weggeschoven uit de samenleving, geïsoleerd te raken en bij gebrek aan impulsen hun vitaliteit te verliezen. Zij willen actief blijven tot op hoge leeftijd. En als de samenleving daarvoor geen ruimte geeft, dan maken zij een nieuw soort samenleving zelf.”

Dit themanummer staat vol interessante artikelen over verwachtingen, feiten, ervaringen en opinies over het groepswonen van ouderen in die tijd. Het lijkt ons belangrijke tekst voor de redactie van Wijzer Wonen, het magazine van de LVGO.

Prikbord

Woongroepen die mensen zoeken kunnen het beste terecht op www.woongroep.net van de Federatie Gemeenschappelijk Wonen, of bij de site van Omslag, www.omslag.nl. Een advertentie plaatsen in de landelijke dagbladen Volkskrant, Trouw en Het Parool, zoals we gewend waren, levert nu nauwelijks meer iets op en kost geld. Van het oudste CW-project, de Wandelmeent in Hilversum hoorden wij dat zij geen enkele reactie op hun advertentie kregen. Op genoemde sites staan ook de mensen die een groep zoeken.

Foto's gevraagd

De Federatie, waarvan ook de Landelijke Vereniging Centraal Wonen deel uitmaakt, krijgt zo nu en dan projectsubsidie. Dit jaar heeft zij o.a. een folder uitgegeven ter gelegenheid van de Open Dag Gemeenschappelijk Wonen op 16 mei. Bij gebrek aan actuele foto's moest men voor de illustraties putten uit oude beelden. Om de volgende publicaties van de Federatie een nog leuker en interessanter aanzien te geven vragen we jullie foto's van je groepsactiviteiten door te sturen: info@gemeenschappelijkwonen.nl. In dit digitale tijdperk moet dat toch mogelijk zijn?

Kopij gevraagd

De redactie van Gewoon Anders is dit jaar uitgebreid met Anna Dijkhuis. Zij is al heel lang actief in Centraal Wonen, zit in het bestuur van de Landelijke Vereniging en van de Federatie. De redactie is heel blij met haar, te meer omdat zij ook schrijvend redactielid is geworden.

Bij ieder nummer van Gewoon Anders bedenkt de redactie weer wat voor CW-ers leuke en interessante onderwerpen zouden kunnen zijn. De meeste CW-projecten hebben een eigen blad. Vroeger werd aan het mooiste projectblad nog een symbolische prijs toegekend, een gouden schrijfmachine, later een gouden toetsenbord. Veel bladen zijn leuk, interessant en informatief, ook voor andere projecten! We willen jullie daarom vragen om je blad voortaan naar de redactie te sturen, of te mailen. Voor redactieadres zie Colofon op bladzijde 2.

De Federatie gemeenschappelijk wonen

In de folder van de Federatie staat wat zij is – krachtenbundeling - en wat zij doet.

Twee verenigingen van woongemeenschappen bundelen hun krachten in de FGW. Dat zijn de Landelijke Vereniging Centraal Wonen LVCW en de Landelijke Vereniging Groepswonen van Ouderen LVGO. Daarmee vertegenwoordigt de FGW enkele honderden woongemeenschappen in Nederland. Gemeenschappen met alle leeftijden of alleen van ouderen, op een boerderij of in de stad, voor iedereen of van specifieke doelgroepen. De Federatie adviseert en ondersteunt deze groepen op aanvraag. Daarnaast stimuleert zij de realisering van nieuwe projecten gemeenschappelijk wonen en de ontwikkeling van nieuwe varianten van gemeenschappelijk wonen. Meer bekendheid geven aan deze manieren van wonen is een belangrijk middel daartoe. Zie ook het artikel over De Federatie in dit blad.

Uitslag enquête deelnemende woongemeenschappen aan de Open Gemeenschappelijkwoningdag van 16 mei 2009

Aan de dag deden 87 woongemeenschappen mee, waarvan er 32 de enquête hebben ingevuld. Bedankt hiervoor.

HIER EEN IMPRESSIE VAN DE ANTWOORDEN

Er kwamen gemiddeld 16.4 mensen (van 0 tot 100!). Niet iedereen gaf daar overigens antwoord op. Of dat er meer of minder waren dan op een normaal op een door de woongemeenschap georganiseerde open dag komen, is niet zo duidelijk. Niet iedereen organiseert ook zo'n dag. Ouderengemeenschappen bijvoorbeeld vrijwel nooit.

De meeste woongemeenschappen hebben de regionale media benaderd. Bij die woongemeenschappen was het aantal bezoekers ook hoger dan bij de woongemeenschappen die dat niet hadden gedaan. Een woongemeenschappen geeft als aandachtspunt voor volgend jaar 'benadruk dat men zelf de regionale media benadert'.

- We hebben zeven keer in vijf verschillende lokale bladen en het Noord-Hollands Dagblad gestaan. Drie keer met een echt artikel met foto (één zelfs op de voorpagina!), vier keer met een persbericht/aankondiging.
- Onder de bezoekers was ook de plaatselijke radio (die we niet eens het persbericht hadden gestuurd!). De journaliste heeft een paar mensen van ons en van de bezoekers gesproken.
- We hadden een bezoeker, een verslaggever van EO-radio die aan een leefgemeenschap en aan ons een uitzending heeft gewijd.

Over het door de FGW gemaakte affiche waren de meeste groepen positief. Over de folders van de Federatie waren de meningen verdeeld. Iedere deelnemende woongemeenschappen had er 30 toegestuurd gekregen. Beoordeling: van saai of ongeschikt tot prima.

Over het algemeen was men tevreden over de open dag en sprak men over een leuke sfeer.

Peter Bakker

VERENIGINGSBURO LVCW

Postbus 19163, 3501 DD Utrecht

Tel. 06 130 15 869

Postgiro 2015796

internet: www.lvcw.nl

email: info@lvcw.nl

Discussie- of mailinglijst@lvcw.nl

LIDMAATSCHAP

Projecten kunnen collectief lid worden van de LVCW voor € 5,- per huishouden per jaar. Iedere groepsdeelnemer heeft dezelfde rechten als een individueel LVCW-lid.

Het individuele lidmaatschap (incl. abonnement op "Gewoon Anders") kost €13,- per jaar.

Het lidmaatschap voor initiatiefgroepen kost € 2,50 per huishouden.

Startende groepen kunnen, voordat ze lid worden, een informatiepakket aanvragen.

BESTUUR

Voorzitter - vakant

Interim-voorzitter

Peter Bakker

Penningmeester

Gerard Koning, Groningen

Secretaris

Hanneke Verdonk, Purmerend

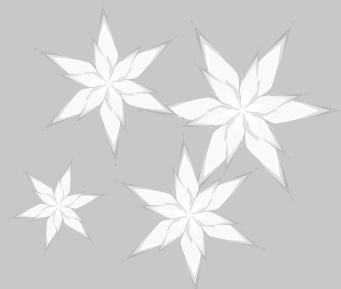
Lid

Peter Bakker, Eindhoven. (tevens webmaster en bestuurslid Federatie Gemeenschappelijk Wonen)

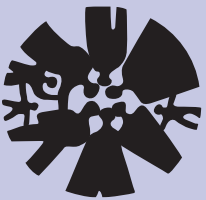
Lid

Anna Dijkhuis, Rotterdam. (tevens bestuurslid Federatie Gemeenschappelijk Wonen)

Kijk voor meer informatie en adressen op:
www.lvcw.nl

FUNE FEESTDAGEN!

Landelijke Vereniging Centraal Wonen

Postbus 19163

3501 DD Utrecht

Tel. 06 130 15 869